

CO₂-Beleid 2018-2025

CO₂-Prestatieladder

Opdrachtgever: Gemeente Haarlem

Contactpersoon: Rudie de Vries

Adviesbureau:

Adviseurs: Eveline Prop, Nienke Bakker

Datum: december 2020, versie 1.0

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
1 INLEIDING	3
2 CO₂- EN ENERGIEBELEID GEMEENTE HAARLEM	4
2.1 ENERGIEBELEID	4
3 CO₂-DOELSTELLINGEN	5
4 CO₂-REDUCERENDE MAATREGELEN	7
5 DEELNAME CO₂- EN ENERGIEREDUCTIE INITIATIEVEN	8
BESCHERMING INTELLECTUEEL EIGENDOM	10
ONDERTEKENING	10

1 | Inleiding

Met de CO₂-Prestatieladder wordt de gemeente Haarlem uitgedaagd en gestimuleerd om de eigen CO₂-uitstoot te kennen en te verminderen. Tevens wil de gemeente hiermee transparantie geven in de CO₂-emissies en zich blijven uitdagen om CO₂ te reduceren.

Met het behalen van niveau 3 richt de gemeente zich vooral op de CO₂-uitstoot welke wordt veroorzaakt door haar eigen organisatie. Dit houdt in dat de gemeente inzicht heeft in haar eigen energiestromen, zoals onder andere het gas-, elektra en brandstofverbruik, maar ook zakelijk gereden kilometers door medewerkers.

De CO₂-Prestatieladder kent vier invalshoeken:

A. Inzicht

Het opstellen van een onomstreden CO₂-footprint conform de internationale erkende ISO 14064-1 norm en daarmee inzicht krijgen in de CO₂-uitstoot van de gemeente.

B. CO₂-reductie

De ambitie om de CO₂-uitstoot te verminderen, het koppelen van een CO₂-reductiedoelstelling en een concreet plan van aanpak.

C. Transparantie

De wijze waarop er in- en extern gecommuniceerd wordt over de CO₂-footprint en reductiedoelstellingen.

D. Deelname aan initiatieven

In de sector en/of keten om kennis op het gebied van CO₂-reductie kansen en mogelijkheden uit te wisselen.

Een erkende certificerende instelling beoordeelt jaarlijks of de gemeente Haarlem voldoet aan de eisen van niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder.

2 | CO₂- en energiebeleid gemeente Haarlem

De gemeente Haarlem werkt aan een duurzame, groene en schone stad. De ambitie van Haarlem is om in 2040 aardgasvrij en circulair te zijn en in 2050 klimaatbestendig. Om deze reden zet de gemeente grote stappen om hun eigen CO₂-uitstoot te verminderen.

2.1 Energiebeleid

De algemene doelstelling van het energiemanagementsysteem is om te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de CO₂-uitstoot van de organisatie.

In het kort heeft de gemeente zich voor de komende jaren de volgende doelen gesteld:

2025:	35% CO ₂ -reductie t.o.v. 2018 voor de gemeentelijke organisatie
2030:	750 TJ schone energie opwekken in de stad
2040:	Aardgasvrije gemeente
2040:	100% circulaire gemeente
2050:	Klimaatbestendig

De gemeente Haarlem heeft al veel maatregelen genomen om bij te dragen aan de bovenstaande doelstellingen. De stadskantoren Zijlpoort en Raakspoort hebben een warmte/koude opslag en energiezuinige verlichting en sinds 2005 koopt de gemeente 100% groene stroom in. Daarnaast stelt de gemeente daken beschikbaar waarop energiecoöperaties zonnepanelen kunnen plaatsen en worden er concrete stappen genomen om de vastgoedportefeuille te verduurzamen.

3| CO₂-doelstellingen

De gemeente Haarlem heeft als doel gesteld om in de komende vijf jaar onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

Scope 1 en 2 doelstellingen gemeente Haarlem
De gemeente Haarlem wil in 2025 ten opzichte van 2018 35% minder CO ₂ uitstoten

*Bovenstaande doelstelling kan, op basis van lopende onderzoeken naar de energieverbruiken, in de toekomst worden bijgesteld.

Bovenstaande doelstellingen zijn absoluut. Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen voor 2025 als volgt:

- *Scope 1 doelstelling (gas en brandstoffen)*
34,5% reductie in 2025 ten opzichte van 2018
- *Scope 2 doelstelling (elektra en zakelijke kilometers)*
0,5% reductie in 2025 ten opzichte van 2018

Scope 1 | Subdoelstelling gasverbruik vastgoed

Om het gasverbruik en de bijbehorende CO₂-uitstoot te kunnen verlagen is er door de gemeente onderzoek gedaan naar het verduurzamen van de vastgoedportefeuille. De gemeente heeft maatregelen in dit plan opgenomen die deels betrekking hebben op het verminderen van gasverbruik. Op basis van de maatregelen is ingeschat hoeveel m³ gas en ton CO₂ jaarlijks bespaard kan worden. Op basis van deze gegevens is ingeschat dat er 35% reductie behaald kan worden op het gasverbruik van gemeente Haarlem. De reductie wordt gemonitord op basis van de meetstanden van panden en het aantal m³ gasverbruik per vierkante meter.

Scope 2 | Subdoelstelling elektraverbruik vastgoed

Gemeente Haarlem koop al sinds 2005 100% groene stroom in, waardoor de CO₂-uitstoot van het elektraverbruik wordt gereduceerd naar nul. De gemeente zal zich wel inzetten om het aantal kWh te reduceren, maar hiervoor is geen concrete doelstelling geformuleerd.

Scope 2 | Subdoelstelling zakelijk verkeer

De gereden kilometers met privé auto's veroorzaken maar een klein gedeelte van de CO₂-uitstoot van gemeente Haarlem. De gemeente zal de wijze waarop mobiliteit wordt aangeboden verduurzamen door duurzame alternatieve opties te bieden. Naar verwachting zal er de komende jaren 0,5% gereduceerd worden op scope 2.

Doelstelling alternatieve brandstoffen

Om de doelstellingen te kunnen bereiken is er gekeken naar duurzame en CO₂-vriendelijke alternatieven voor het wagenpark. Denk hierbij aan de volgende alternatieven:

- 1 Inkoop 100% groene Nederlandse stroom;
- 2 WKO installaties voor gebouwen (waar mogelijk);

- 3 Warmtepompen (waar mogelijk);
- 4 Zonnepanelen (waar mogelijk);
- 5 Auto's op groen gas;
- 6 Elektrisch rijden;
- 7 E-bikes.

Deze middelen en duurzame energiebronnen gaan ervoor zorgen dat de gemeente Haarlem haar doelstellingen de komende jaren gaat behalen.

4| CO₂-reducerende maatregelen

Om 35% CO₂-reductie te kunnen behalen in 2025 zijn er maatregelen opgesteld die ervoor kunnen zorgen dat deze ambitie wordt bereikt.

Gasverbruik

Gemeente Haarlem gaat de komende periode (in ieder geval tot 2030) het vastgoed verduurzamen. In 2020 is er een grootschalig onderzoek afgerond naar het verduurzamen van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. De organisatie heeft groen licht gekregen voor de uitvoering van het plan, waardoor een aantal panden vanaf 2020 verduurzaamd gaan worden. Het is per pand verschillend welke maatregelen er worden genomen om te verduurzamen. De volgende maatregelen zijn terug te vinden in het onderzoek:

- Isoleren van muren door bijvoorbeeld geïsoleerde voorzetwanden te plaatsen
- Dak- en dakkapellen isoleren
- Ramen met enkel glas vervangen door monumentenglas of dubbelglas
- Panelen staal vervangen door geïsoleerde panelen
- Verlichting vervangen voor LED-verlichting
- Warmtepomp plaatsen

Het verduurzamen van de vastgoedportefeuille hangt samen met de volgende maatregelen:

- Het energiemanagementsysteem beter inrichten door het plaatsen van slimme meters en dialogen te voeren met CT Energy (specialisten in energiemanagement)
- Het uitvoeren van energiescans van het vastgoed om te bekijken op welke wijze er energie bespaard kan worden;
  - Minimaal Label C voor gebouwen met kantoorfunctie
- Energie labels van gebouwen en kantoren inventariseren
- Een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan opstellen met richtlijnen voor gebouwenbeheer

Elektraverbruik

Ondanks het feit dat gemeente Haarlem 100% groene stroom afkomstig van windenergie in Nederland inkoop, worden er in de toekomst maatregelen genomen om het verbruik in kWh te verminderen. De volgende maatregelen zijn opgenomen in het plan:

- Openbare verlichting vervangen voor LED-verlichting
- Verkeerslichten verduurzamen
- Onderzoek naar extra plaatsen van zonnepanelen

Wagenpark

Het brandstofverbruik van het wagenpark is maar een klein onderdeel van de footprint. Toch onderneemt gemeente Haarlem actie om de CO₂-uitstoot op deze emissiestroom te verminderen. De volgende maatregelen zijn opgenomen in het plan:

- Inkoopbeleid van het eigen wagenpark opstellen:
  - Bij vervanging een elektrische variant aanschaffen

Zakelijk vervoer

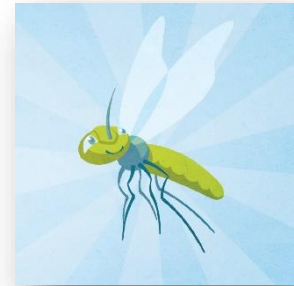
- Toepassen van video en/of teleconferencing
- Actief stimuleren van openbaar vervoer
- Inzetten van (meer) elektrische deelauto's
- Inzetten elektrische (deel) fietsen

5| Deelname CO₂- en energiereductie initiatieven

De gemeente Haarlem neemt actief en passief deel aan de volgende initiatieven waarbij het delen van kennis en innovaties op het gebied van energie- en CO₂-reductie centraal staat.

Initiatief – De Groene Mug

Om in 2040 aardgasvrij te zijn, moeten we duurzaam gaan wonen, leven en werken. Met de Groene Mug-campagne maakt de gemeente Haarlemmers hiervan bewust.

De gemeente werkt samen met partners in de stad. Met Kennemer Energie zorgt de gemeente voor collectieve zonnestroomdaken. Met de Stichting Huizenaanpak maakt de gemeente het Haarlemmers eenvoudiger hun huis te verduurzamen. Ook zijn verschillende wijkinitiatieven aangesloten en bereikt de gemeente zo Haarlemmers in de wijken. Haarlemmers wekken steeds meer zelf energie op en besparen slim. Via de social mediakanalen van de Groene Mug krijgen inwoners hulp en tips waarmee zij kunnen besparen op energie en geld.

Onderdeel van de Groen Mug-campagne zijn de Groene Muggenteams die tijdens evenementen bezoekers stimuleren om afval in de afvalbak te gooien.

Je kunt meer vinden over dit initiatief op: <https://www.haarlem.nl/de-groene-mug/>.

Initiatief – HaarlemDoetDuurzaam

Haarlem Doet Duurzaam is een initiatief dat is opgezet om een podium te bieden aan Haarlemmers die bezig zijn met de verduurzaming van de stad Haarlem. Afdeling Duurzaamheid van gemeente Haarlem sluit jaarlijks aan bij diverse evenementen.

Je kunt meer vinden over dit initiatief op: <https://www.haarlem.nl/doetduurzaam/>.

6.3.3. Duurzaam GWW

Begin 2017 in de Green Deal Duurzaam GWW ondertekend door verschillende opdrachtgevers, opdrachtnemers, kennisinstellingen, toeleveranciers en adviesbureaus. Gemeente Haarlem is één van de ondertekenaars en neemt daardoor deel aan een unieke samenwerking om duurzaamheid in de GWW sector naar een hoger plan te tillen. Jaarlijks draagt gemeente Haarlem bij aan het initiatief door deel te nemen aan sleutel overleggen.

6.3.4. Nationaal programma Regionale Energiestrategie (RES)

In het concept-RES (Regionale Energiestrategie) van de energieregio Noord-Holland Zuid staan de resultaten van vele onderzoeken, gesprekken en bijeenkomsten. In die bijeenkomsten hebben ruim 1.500 mensen meegepraat over de opwek van duurzame energie in de regio, waaronder mensen van de gemeente Haarlem.

6.3.5 ASG & BSG Duurzaamheid

Ambtelijke Stuurgroep Duurzaamheid

In de ambtelijke stuurgroep bereiden specialisten activiteiten voor die voortvloeien uit het duurzaamheidsprogramma Haarlem Doet Duurzaam. In deze groep zitten de volgende mensen: afdelingshoofden van het vastgoed, PCM, BBOR, FaZa, PG, soms CC en programmamanagers.

Bestuurlijk Stuurgroep Duurzaamheid

In deze groep zitten betrokken bestuurders (wethouders), programmamanagers, een concerncontroller en een directielid. Hier wordt het bestuurlijke deel behandeld van het duurzaamheidsprogramma (met name de voortgang).

6.3.6. Haarlem bestuurlijke trekker Circulaire Economie

Gemeente Haarlem is bestuurlijke trekker om Haarlem in 2030 circulair te maken. Haarlem Circulair in 2030 houdt in dat in 2030 zowel bedrijven als bewoners en gemeente de principes van circulaire economie toepassen: ze maken gebruik van hernieuwbare energiebronnen, produceren alleen reststoffen die opnieuw te gebruiken zijn en kunnen allemaal een bijdrage leveren aan de circulaire keten. Gemeente Haarlem is voortrekker in circulariteit op het gebied van product, dienst en werk inkopen. Bij aanbestedingen van relevante productgroepen is duurzaamheid een terugkerend thema.

6.3.7. Platform Haarlem Klimaatneutraal

De gemeente werkt samen met partners in de stad. Met Kennemer Energie zorgt de gemeente voor collectieve zonnestroomdaken. Met de Stichting Huizenaanpak maakt de gemeente het voor Haarlemmers eenvoudiger hun huis te verduurzamen. Ook zijn verschillende wijkinitiatieven aangesloten en bereikt de gemeente zo Haarlemmers in de wijken. Haarlemmers wekken steeds meer zelf energie op en besparen slim. Via de social mediakanalen van de Groene Mug krijgen inwoners hulp en tips waarmee zij kunnen besparen op energie en geld.

6.3.7. Haarlem wordt steeds gasvrijer

In 2050 is aardgas niet meer beschikbaar om woningen en gebouwen te verwarmen. Haarlem wil in 2040 al van het aardgas af. Om inzicht voor bewoners te krijgen wat de gemeente doet om aardgasvrijer te worden, en wat bewoners zelf kunnen doen om aardgasvrijer te worden, is het platform "Haarlem wordt steeds gasvrijer" opgezet.

Je kunt meer vinden over dit initiatief op:
<https://www.haarlem.nl/gasvrijer/>

Gemeente
Haarlem

**Haarlem
wordt steeds
gasvrijer**

Disclaimer & Colofon

Bescherming intellectueel eigendom

Het auteursrecht op dit document berust bij De Duurzame Adviseurs of bij derden welke bij toestemming deze documentatie beschikbaar hebben gesteld aan de gemeente Haarlem. Vermenigvuldiging in wat voor vorm dan ook is alleen toegestaan door voorafgaande toestemming door De Duurzame Adviseurs.

Ondertekening

Auteur(s):	Eveline Prop en Nienke Bakker, De Duurzame Adviseurs
Kenmerk:	CO ₂ -beleid gemeente Haarlem
Datum:	december 2020
Versie:	1.0
Verantwoordelijke manager:	Rudie de Vries